

vergadering **C35**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 19 oktober 2021

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over lokale initiatieven om warme en gezonde maaltijden op school aan te bieden – 274 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over lokale projecten in het kader van het lik-op-stukbeleid bij kleinere criminaliteit – 267 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vele gemeente- en OCMW-raadsleden die tijdens de huidige zittingsperiode ontslag hebben genomen – 318 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het nieuwe fonds voor aanvullende pensioenen van contractuele personeelsleden bij lokale besturen – 332 (2021-2022)	20

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over lokale initiatieven om warme en gezonde maaltijden op school aan te bieden – 274 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Door de coronacrisis beslisten veel scholen om tijdelijk warme maaltijden te schrappen. Maar nu het opnieuw mag, kiezen ineens tientallen scholen voor een definitieve stop. Dat is uiteraard zeer jammer. Iedereen erkent immers het belang van een gezonde warme maaltijd op school.

Professor Wim Van Lancker gaf in De Morgen van 17 september aan dat die warme maaltijden op school vooral belangrijk en zelfs noodzakelijk zijn voor kinderen in kansarmoede. Als die maaltijden worden geschrapt, vermindert meteen hun toegang tot gezond en gevarieerd voedsel. Daar komt bij dat wie met een lege maag in de les zit, zich moeilijk kan concentreren. Op die manier krijg je dus op langere termijn negatieve effecten op bijvoorbeeld de leerprestaties.

Nu mogen we van scholen niet verwachten dat ze de organisatie en het aanbod van schoolmaaltijden helemaal zelf kunnen bolwerken. Het aanbieden van maaltijden vraagt een logistieke keten en de nodige infrastructuur. Vanuit Vlaanderen is er weinig tot geen ondersteuning voorzien. Daarom is het ook niet verwonderlijk dat veel scholen afstappen van maaltijden op school. Die komen nu vaak ten laste van de werkingsmiddelen van de school.

... (*onverstaanbaar*) ... voor verder onderzoek. We hebben twee meerderheidsfracties gehoord bij onze vorige vraag die ook wat meer vroegen, en ik denk dat dit dan ook een terechte zaak is.

Een belangrijke partner voor scholen bij het opzetten van deze projecten, zijn de lokale besturen. Volgens minister Weyts moet de regierol hiervoor volledig bij de OCMW's liggen en dat zijn uiteraard ook de lokale besturen.

Professor Van Lancker stelde een maand geleden in de krant voor dat lokale besturen samenwerkingsverbanden zouden organiseren en helpen maaltijden te bestellen en te verdelen om zo de last voor de scholen wat te verminderen en ervoor te zorgen dat voor zoveel mogelijk kinderen een warme maaltijd op school beschikbaar is.

Er bestaan vandaag al zulke projecten, zoals het project Smakelijke School in Antwerpen of het project rond duurzame voeding in Gent. Heel wat lokale besturen lopen echter tegen drempels om zulke projecten op poten te zetten. De ondersteuning vanuit Vlaanderen zou zich dus niet alleen op scholen moeten richten, maar ook op de lokale besturen. Die zijn immers vaak de eerste lijn waarmee de scholen in contact komen.

Minister, erkent u dat het aanbieden van minstens één gezonde warme maaltijd per dag op school de gezondheid en het welzijn van onze kinderen en jongeren kan bevorderen?

Zult u lokale besturen financieel ondersteunen bij het opzetten van projecten om leerlingen gezonde en betaalbare maaltijden op school aan te bieden?

Op welke andere manier zult u lokale initiatieven hieromtrent ondersteunen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Veys, ik dank u voor uw vraag. Ik moet wel zeggen dat de verbinding niet ideaal was, een beetje suboptimaal, maar ik denk wel dat ik uw vraag heb begrepen en ook het punt dat u hebt willen maken.

Uit een studie van de Universiteit van Maastricht uit 2020 blijkt dat een gezonde warme maaltijd per dag op school de gezondheid en het welzijn van onze kinderen en jongeren kan bevorderen. Ik ben samen met u verontwaardigd dat er in Vlaanderen soms kinderen naar school gaan met een lege brooddoos. Dat is iets dat ons aangrijpt en waar we het moeilijk mee hebben.

Uit een studie van de Koning Boudewijnstichting uit 2018 blijkt dat het aanbieden van gezonde maaltijden op school ook een rol kan spelen in de aanpak van kinderarmoede op korte termijn. Ook de strijd tegen kinderarmoede ligt mij na aan het hart.

Er is trouwens nog een tweede, secundair voordeel van het aanbieden van warme maaltijden op school, vanuit het oogpunt van het activeringsbeleid. We vragen van ouders dat ze actief zijn op de arbeidsmarkt. We vragen dat van eenoudergezinnen. Van tweeoudergezinnen vragen we dat de twee partners actief zijn op de arbeidsmarkt. Wel, als een kind op school een warme maaltijd kan nuttigen, helpt dat om werk en gezin beter met elkaar te combineren. Men moet dan 's avonds niet meer achter de kookpotten staan. Dat is een stuk ontzorgen en faciliteren van het meer actief worden op de arbeidsmarkt. Dat is tenslotte wat we vragen van mensen op die leeftijd. Ik betreur daarom de dalende trend dat er heel wat scholen geen warme maaltijden meer aanbieden. Dat blijkt uit de data van de indicatorenbevraging van het Vlaams Instituut Gezond Leven. Dat is volgens mij een negatieve tendens, die ik samen met u betreur.

Wat uw vraag betreft om daarin financiële ondersteuning op te zetten: de problematiek bevindt zich op het kruispunt van armoedebel beleid, gezondheidsbeleid en onderwijsbeleid. Dat zijn de raakpunten. Lokale besturen moeten in alle autonomie hun eigen keuzes kunnen maken om te zien hoe ze een rol kunnen spelen in het vergroten van het welzijn van hun burgers. Zij doen dat vanuit hun eigen lokale situatie: hebben we een eigen onderwijsnetwerk of niet, hebben we een goede relatie met de scholen of niet, hoe groot is de noodzaak in onze gemeente, hebben we de middelen, hebben we de mogelijkheden om dat te doen? Er zijn heel wat factoren die meespelen. Zij moeten op de eerste plaats zelf die afwegingen maken. Maar ik zie in de praktijk – u hebt ernaar verwezen – dat er in heel wat steden en gemeenten interessante projecten lopen: Leuven, Antwerpen, Gent.

In Antwerpen heeft men voor het project Smakelijke School 40 miljoen euro uitgetrokken om gedurende de legislatuur projecten rond warme maaltijden te doen. Op dit moment is er een proefproject met negen basisscholen. In Gent zijn zes kleuterscholen een project 'Lekkers op school' begonnen. Op maat van de school wordt een aanbod uitgewerkt. Dat bestaat uit een gezond tienuurtje, groenten, yoghurt als aanvulling op de brooddoos. Men denkt daar complementair. Maatwerk is heel belangrijk. En ook in Leuven lopen er gelijkaardige projecten. Ook wat de betaalbaarheid betreft zie je diversiteit, maar vooral goede inspanningen. In Gent is men met kortingen gaan werken: 25 procent korting voor een laag inkomen, 80 procent korting voor mensen met een leefloon of een equivalent leefloon. Het sociaal steunpunt, in samenwerking met Onderwijs en het OCMW, richt zich op scholen van het niet-stedelijk onderwijs die ook aan die betaalbaarheid willen werken. Maar ook in kleinere gemeenten lopen er projecten, in Grobbendonk bijvoorbeeld. Die gemeente organiseert voor de intergemeentelijke basisscholen een soortgelijk initiatief in intergemeentelijk verband. En in Sint-Katelijne-Waver, een deelgemeente van collega Ongena, kan men gebruikmaken van de keuken van

het OCMW-rustoord die maaltijden levert aan scholen. Lokale initiatieven gaan creatief aan de slag en nemen initiatieven, elk op eigen maat. Dat is belangrijk.

Nu, hoe kunnen we dat verder ondersteunen? Wel, ik denk dat het op de eerste plaats een samenspel is van verschillende spelers. Ouders hebben uiteraard een rol voor de maaltijd van hun kinderen. Maar als je naar de scholen kijkt, zijn het natuurlijk de inrichtende machten die daar een belangrijke rol in spelen en er is natuurlijk ook een rol voor de hele samenleving, maar ook voor de Vlaamse overheid. De lokale besturen kunnen faciliteren, hun netwerk uitbouwen en dergelijke meer. Collega Weyts gaf in de commissie Onderwijs op 30 september tijdens de behandeling van twee vragen om uitleg over hetzelfde thema ook al wat tips voor scholen. Hij nam het engagement om goede praktijken van scholen en scholengemeenschappen te delen. Wel, ik wil hetzelfde doen voor lokale besturen. Ik zou heel graag – en ik ben ook van plan dat te doen – een webinar organiseren met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), en het liefst met minister Weyts en minister Beke – de drie bevoegde ministers – samen. Desnoods doe ik het alleen, dan doe ik het vanuit het oogpunt van de lokale besturen. De webinar dient om de goede praktijken die nu al bestaan en die tussen en in lokale besturen zijn gerealiseerd, voor te stellen en aan te reiken aan andere gemeenten, om op die manier een awareness te creëren. Het uitdragen van de goede praktijken en het verder uitrollen van initiatieven kunnen inspelen op de nood voor nogal wat gezinnen om elke dag een warme maaltijd voor kinderen op de schoolbanken te kunnen hebben.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u akkoord gaat dat een Vlaanderen met lege brooddozen niet het Vlaanderen is dat we willen. Op dat vlak zijn we dezelfde mening toegedaan. We zijn het ook eens dat de situatie op het terrein een slechte evolutie betekent. Ik ben er ook, net als u, van overtuigd dat de samenwerking met de lokale besturen een verschil kan maken en dat we misschien een stap verder moeten kunnen gaan dan louter wat richtlijnen en adviezen.

Ik ben heel blij dat u die webinar wilt organiseren. Ik merk wel op dat u daarbij zegt dat u dat desnoods alleen doet, maar ik hoop dat uw collega's uit de regering dit een even belangrijk thema vinden.

Ik wil nog eens terugkeren naar de vorige legislatuur, omdat we soms de neiging hebben om het warm water opnieuw uit te vinden. We hebben ook vaak de neiging om bij een nieuwe legislatuur een beetje de vorige uit het oog te verliezen. Ik weet dat de vorige minister die bevoegd was voor de armoede, sterk inzette op 1 euromaaltijden. Dat gebeurde via een proefproject voor de lokale besturen. Maar toen mochten die maaltijden niet op school worden verdeeld. Bent u bereid om dat te bekijken? Is daar een evaluatie van gemaakt? Zijn daar lessen uit getrokken? Is die oefening al gebeurd? Zo niet, bent u bereid die oefening te laten maken?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, dit is een thema dat ook onze fractie niet onberoerd laat. Het was collega Katrien Schryvers die dit ook in de commissie Onderwijs heeft aangekaart. Karig gevulde brooddozen zijn werkelijk aanwezig op school en elk kind verdient een warme maaltijd.

Het is een heel goed initiatief, minister, om dat ook samen met uw collega's aan te pakken, want kinderarmoede zullen we echt niet oplossen vanuit Onderwijs alleen, vanuit Welzijn alleen, vanuit de lokale besturen alleen. Enkel wanneer we allemaal samen, over partijen en niveaus heen, onze schouders daaronder zetten,

zullen we daar stappen in zetten. Wij danken u voor het initiatief en kijken ernaar uit.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Veys, ik dank u om deze vraag ook hier te stellen. Ze is ook in de commissie Onderwijs aan bod gekomen. We moeten allemaal vaststellen dat het aantal scholen dat post corona een warme maaltijd aanbiedt, daalt, en dat is heel slecht nieuws. Er zijn drie facetten. Er is het verhaal van kinderarmoede, dat ons allemaal treft. Er is het verhaal van de werkende ouders die er in het verleden vaak op rekenden om de combinatie arbeid en gezin haalbaar te houden. En er is het verhaal van gezonde voeding, waarbij dergelijke maaltijden een belangrijke rol kunnen spelen en ervoor kunnen zorgen dat onze kinderen gezonde voeding krijgen. Ik denk dat de hoofdplicht wel nog altijd bij Onderwijs zelf ligt en dat de minister van Onderwijs daar nog iets voluntaristischer zou mogen zijn om scholen te overtuigen om die maaltijden opnieuw aan te bieden. Minister, het is goed dat u samen met hem een initiatief wilt nemen.

Ik weet dat men dan vaak op praktische problemen botst. Men heeft geen helpende handen, men kan dat niet aan de leerkrachten vragen en moet dan vrijwilligers, al dan niet PWA-mensen (plaatselijk werkgelegenheidsagentschap) inschakelen. Daarom wil ik nog de suggestie doen om misschien ook minister Crevits hierbij te betrekken. Er moet geen grote interministeriële conferentie over dit onderwerp worden georganiseerd, maar ik denk dat het wel belangrijk is dat we PWA- of andere mensen die via VDAB worden begeleid, in beeld brengen om ervoor te zorgen dat we ook een antwoord bieden op de praktische problemen die scholen vaak opwerpen. Ik denk dat dat belangrijk is om eventueel een doorbraak te krijgen die goed zou zijn voor veel ouders en kinderen.

Kris Van Dijck (N-VA): Namens de N-VA-fractie wil ik ook even tussenkomen. Normaal gezien zou collega Daniëls dat doen, maar die heeft andere werkzaamheden.

Ik denk dat deze vraag zeer correct is, alsook het antwoord van de minister. De tussenkomsten tonen het belang hiervan ook aan.

Collega Ongena, ik richt me heel even tot u omdat u zegt dat de focus moet liggen op het onderwijs. Ik denk dat dit juist een voorbeeld is van waar men heel breed moet gaan. De basis van onderwijs is natuurlijk nog altijd de leeromgeving, het lesgeven. Daarmee zeg ik niet dat dit niet belangrijk is, maar ik denk dat hier een gedeelde verantwoordelijkheid speelt. Gezonde voeding is ook belangrijk.

Ik hoorde deze week iets totaal anders over de maaltijden in ziekenhuizen. Men moest vaststellen dat die helemaal niet voldoen aan kwaliteitseisen. Ik stelde me daarbij de vraag hoe het dan in onze scholen zit. Je kunt je evengoed de vraag stellen hoe het thuis zit met de kwaliteit van de maaltijden, maar zo betuttelend wil ik niet worden. Ik denk dat dit een voorbeeld is waarbij we over de beleidsdomeinen heen moeten kijken naar wat mogelijk is.

We mogen niet onderschatten dat heel veel van onze scholen het infrastructureel ook niet aankunnen. Warme maaltijden aanbieden wil ook zeggen dat je dat op een kwaliteitsvolle manier kunt doen. Dat is een brede verantwoordelijkheid, denk maar aan volksgezondheid, besmettingsgevaar enzovoort. Dit kan dus niet alleen door het onderwijs worden gedragen, maar vraagt een breed spectrum. Ook de rol van lokale besturen is hierin heel belangrijk.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle collega's eerst danken voor hun constructieve bijdrage. Kinderarmoede is een van de meest confronterende zaken in een hoog

welvarende samenleving. Armoede is altijd confronterend, maar als het over kinderen gaat, is dat emotioneel en principieel veel zwaarder beladen. We mogen er als samenleving niet in berusten dat er zoveel kinderen in ons welvarend Vlaanderen in armoede groot moeten worden.

Ten tweede zal ook niemand tegenspreken dat armoede een heel complexe zaak is. Ik heb dat als burgemeester ontdekt. Ik was vroeger van oordeel dat er een silverbulletoplossing moest bestaan: als men werk heeft, is het allemaal opgelost. Maar vaak is het complexer, heeft het ook te maken met allerlei maatschappelijke, persoonlijke, psychologische, psychosociale problemen, gebrek aan netwerk, gezondheidsissues, omgeving en noem maar op. Het is een heel complex verhaal, en het vraagt soms een heel intensieve begeleiding en ondersteuning om mensen uit die armoedespiraal te krijgen. Dat is wat ik ook geloof.

Maar armoede is geen fataliteit. Dat is mijn derde punt. Je kunny mensen uit de armoede halen. Mensen kunnen zichzelf uit de armoede halen, in de mate dat ze daar voldoende hefboomen voor krijgen. In die brede context, mijnheer Veys, is dit geen silver bullet – dat hebt u zeker ook niet gezegd – maar het is wel een interessant instrument om jonge mensen die misschien in milieus groot worden waar men niet de capaciteit of de knowhow heeft, een degelijke maaltijd te geven. De school kan daarin een lacune invullen. Dat is het verbredende in het verhaal. Er zijn ook heel veel alleenstaande mensen van wie we vragen dat ze gaan werken. In gezinnen moeten man en vrouw of man en man of vrouw en vrouw gaan werken die, als ze gaan werken, 's avonds niet altijd meer de energie hebben om nog eens achter de kookpotten te staan. Als hun kind overdag warm heeft kunnen eten en zij op het bedrijf hebben kunnen eten, dan is een deel van het probleem voor hen opgelost. Zo ga je faciliteren om meer mensen op de arbeidsmarkt te krijgen. Ik vind dat een grote uitdaging. We vinden dat allemaal, dus moeten we daarmee aan de slag.

Ik wil mijn initiatief nemen naar de lokale besturen, maar ik ga ook actief het contact opzoeken met mijn collega's. Natuurlijk, wat de heer Ongena zegt is juist: ook minister Crevits kan daarbij betrokken worden. Eigenlijk heeft elke minister daarin een verantwoordelijkheid, want armoede is horizontaal. Het is de verantwoordelijkheid van collega Beke. Het is niet altijd gemakkelijk om een horizontale bevoegdheid te hebben, want dan moet je iedereen mobiliseren. Maar ik denk dat het belangrijk is dat we rond deze hele concrete problematiek van zorgen dat er meer scholen op meer plaatsen warme maaltijden aanbieden, samenzitten – collega Beke, collega Weyts en ikzelf – om te kijken wat mogelijk is, zonder de hemel op aarde te beloven. We moeten zien hoe we de handen in elkaar kunnen slaan. En ik nodig ook alle lokale besturen uit – want lokaal kan men het verschil maken – om zelf ook eens te kijken, samen met het onderwijsveld en andere partners, hoe zij dat in hun gemeente kunnen realiseren zonder zich overdreven in de kosten te steken. Want je weet: als je dat permanent aan alle kindjes geeft, is een kostenplaatje van 700 miljoen euro heel veel geld. Dat is meer dan een slok op de borrel.

De voorzitter: De heer Veys heeft het slotwoord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik stel vast dat er nog geen evaluatie is gebeurd van de 1 euromaaltijden, ik heb er toch nog niets rond gehoord.

Minister Bart Somers: Mijn excuses, ik moest daar nog op antwoorden, mijnheer Veys.

In 2017 zijn de projecten gestopt, u weet dat. Men heeft toen een evaluatie beloofd. Dat zit bij Welzijn. U moet daar collega Beke over bevragen. Dat weet ik niet. Ik zou voorstellen dat u de vraag daar stelt.

De voorzitter: De excuses zijn aanvaard, minister.

De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank, minister, voor uw antwoord. Ik zal de vraag zo snel mogelijk overmaken ...

De voorzitter: U mag uw slotwoord geven, mijnheer Veys. U kunt nog eens proberen, er waren technische problemen.

Maxim Veys (Vooruit): Dank voor uw antwoord, minister. Ik hoor hier verschillende geluiden. Niemand wil dat in Vlaanderen kinderen met een lege brooddoos naar school komen. Ik lees in het regeerakkoord dat armoedebestrijding tot alle beleidsdomeinen behoort, maar als we een concrete vraag stellen, dan wordt het stokje doorgegeven. Deze vraag is aan u gesteld vanwege de antwoorden van minister Weyts. Ik hoop dat dit een gezamenlijke, gecoördineerde inspanning wordt, maar vandaag zie ik dat nog niet. We zullen het verder opvolgen. Maar ik dank u alvast, minister, voor de initiatieven die u wilt nemen. Ik verwijst naar het initiatief met de VVSG en het actief opnemen met de collega-ministers. We zullen er ongetwijfeld nog op terugkomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over lokale projecten in het kader van het lik-op-stukbeleid bij kleinere criminaliteit – 267 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Op 15 december 2020 behandelden we hier in de commissie al de vraag over het Mechelse project SAMEN, dat kon rekenen op 115.000 euro steun vanuit Vlaanderen. Het doel van het project is om vanuit een nauwe samenwerking tussen politie, parket en preventie- en hulpverlening de straatcriminelen intensiever te kunnen opvolgen en veel sneller te kunnen berechten, om te voorkomen dat ze afglijden in een crimineel milieu en zouden hervallen, natuurlijk ook met het oog op het leed en de schadeloosstelling van de slachtoffers. Dat is heel belangrijk in die aanpak.

In mijn eigen provincie Limburg bestaat dergelijk project reeds geruime tijd. We hebben het er toen ook over gehad. Al in 2017 startte de politiezone CARMA het project M. Intussen zijn alle negen politiezones aangesloten bij dit project, onder de coördinatie van het parket in Limburg. De resultaten van dit project, dat ook de focus heeft op die snelle afhandeling en integrale benadering van parket, politie en hulpverlening, zijn zeer goed. Er bestaat intussen ook heel wat expertise op dat vlak.

In antwoord op de vraag stelde u toen, minister, dat u op korte termijn binnen het gerechtelijk arrondissement Antwerpen wou starten met drie proefprojecten. Het was de bedoeling om te kijken naar het nuttige project en het goede voorbeeld uit Limburg, namelijk het project M. Nadien zou ook bekeken worden hoe het verder kon uitgerold worden over de rest van Vlaanderen. Intussen heb ik voor u een aantal vragen, minister, naar de stand van zaken en de uitrol van de drie proefprojecten binnen het gerechtelijk arrondissement Antwerpen.

Wat is de stand van zaken van de financiële en de personele ondersteuning van die drie projecten? Hoeveel justitieassistenten worden daarbij ingezet? Wat zijn de eerste ervaringen met en resultaten van deze drie projecten? Zijn er reeds verbeterpunten gesignaleerd? Zijn er reeds bijstellingen nodig geweest. Zo ja,

welke? En tot slot: hoe ziet u de continuïteit van die projecten, die toch wel belangrijke voorbeelden zijn om tot een soort van nieuwe blauwdruk te komen wat integraal veiligheidsbeleid betreft? Hoe ziet u de financiering van dergelijke projecten in de toekomst?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u voor de vraagstelling, meneer Brouns. Voor alle duidelijkheid misschien toch even algemeen meegeven dat ik dit heel interessante project niet alleen doe. Collega Demir en collega Beke hebben samen met mij dat project voorgesteld op de rechtbank in Mechelen. Het zit op het snijpunt van onze drie bevoegdheden. En, zoals u weet, werken we in de Vlaamse Regering altijd uitstekend en constructief samen.

Ik zal u een stand van zaken geven van de projecten, want dat was uw vraag.

Eerst en vooral wat het project in Mechelen betreft: het proefproject in het arrondissement Mechelen is gestart op 1 januari 2021. Het omvat een pregerechtelijke en gerechtelijke fase. Wat betreft de personele capaciteit en de financiële ondersteuning: binnen het Openbaar Ministerie zijn er drie parketmagistraten die deeltijds worden ingeschakeld voor het project in Mechelen. De politiediensten hebben op hun beurt een SAMEN-team opgericht, dat bestaat uit vijf politiemensen. Binnen het justitiehuis is de nodige capaciteit beschikbaar. Bij de start is beslist om bijkomend twee justieassistenten in te schakelen om het SAMEN-project op te volgen. Op 1 februari ging een casusregisseur aan de slag, waarvoor ik een subsidie van 150.000 euro heb toegekend. Mijn collega minister Beke steunt het Mechelse project aanvullend met een budget van 225.000 euro voor extra capaciteit in het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) en bij Jeugdzorg Emmaüs. Hij doet dat tot september 2024. Er is ook een actieve stuurgroep, die al acht keer is samengekomen. Een aantal werkprocessen zijn reeds uitgewerkt, zoals een aanmeldingsformulier, een draaiboek die de ketenaanpak stroomlijnt en een protocol voor elektronische gegevensuitwisseling. Er zijn reeds twaalf aanmeldingen binnen dit project: vijf vanuit de politie, vier binnen het kader van de bemiddeling bij gemeentelijke administratieve sanctie (GAS), een dossier via de dienst sociale preventie, een dossier via het jongerenaanbod van het CAW (JAC) en één via de sociale dienst. Dat is de stand van zaken voor het project Mechelen.

Dan ga ik naar Antwerpen voor het project Deurne-Noord. Het project Deurne-Noord bevindt zich nog in een voorbereidende fase, waarbij de samenwerking tussen parket, politie en het lokaal bestuur vorm krijgt. De concrete werkwijze van de SAMEN-aanpak moet nog worden uitgerold. In deze wijk is wel een stads-mariniër aan de slag en die zit reeds met de afdelingsprocureur van het parket aan een zogenaamde 'tactische tafel', die zich gebiedsgebonden buigt over drie thema's in de wijk: malafide handel, seriële krotverhuur en jongerenoverlast. Zowel de stad, het parket als de politie hebben reeds extra personele en budgettaire engagementen opgenomen. Er komt een SAMEN-team binnen de politiediensten en een SAMEN-aanspreekpunt binnen het parket. Dat is vergelijkbaar met Mechelen. Om de pregerechtelijke werking op zeer korte termijn slagkracht te geven, wordt een casusregisseur aangeworven. Daartoe ken ik nog dit jaar een subsidie toe aan de stad. De voorbereiding is lopende.

Het derde is het project Neteland. Dat gaat over de gemeenten Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar. De gerechtelijke fase is in de gehele politiezone Neteland recent op 1 september 2021 gestart. Er is één SAMEN-magistraat die de dossiers afhandelt. Er is ook reeds binnen de politie een SAMEN-team opgericht met twee voltijdse inspecteurs. Daarnaast zijn er twee maatschappelijke assistenten binnen de dienst Jeugd en Gezin aangesteld op het SAMEN-project. De voorbereiding van het pregerechtelijke luik is eveneens

lopende. Ook hier wordt binnenkort een casusregisseur aangesteld, waarvoor ik op zeer korte termijn een subsidie zal toekennen. Je ziet dus overal dezelfde structuur. Mechelen loopt wat voorop, Antwerpen en Neteland zitten in volle opstartfase.

Wat zijn de eerste ervaringen met de resultaten? Ik moet me daarbij vooral beperken tot de inzichten uit het Mechelse project, gegeven de stand van zaken van de andere twee projecten. Van de procureur des konings de heer Franky De Keyzer hoor ik positieve signalen. Hij meldt onder meer dat de samenwerking tussen het justitiehuis, het politionele SAMEN-team en het openbaar ministerie bijzonder constructief verlopen. De eerste beperkte resultaten tonen dat de doorlooptijden korter zijn en dat verdachten en slachtoffers dus een snellere respons krijgen. Op dit ogenblik is het nog te voorbarig om de effectiviteit in globale zin te beoordelen, alsook de impact op eventuele recidive. Daar hebben we meer tijd en een langer tijdsbestek voor nodig. De verdienste van dit project is evenwel dat dit wordt opgevolgd.

Wat betreft het pregerechtigd luik en de eerder vermelde twaalf aangemelde dossiers stak ik mijn licht op bij de stad Mechelen. Die vertelde mij dat voor elk van de jongeren een plan van aanpak volledig op maat werd opgemaakt. Deze jongeren zullen begeleid worden door de partnerorganisaties, waarbij de casusregisseur het overzicht behoudt en zorgt voor afstemming en opvolging.

Er zijn ook aandachtspunten. Zo vormt het beroepsgeheim soms een rem op de ketensamenwerking. Maar op dit vlak is er een protocol 458ter, dat u kent en weet te citeren, met het parket opgesteld en goedgekeurd. Dat betekent dat dossiers onder het gedeeld beroepsgeheim behandeld kunnen worden en dat de politie ook zonder toestemming van de betrokkene een dossier kan doorsturen, weliswaar met kennisgeving. Er vindt ook heel wat intervisie plaats tussen de verschillende projecten. Dat leidt tot een boeiende kennisdeling en inzicht in de andere accenten en klemtonen tussen de projecten. Bijvoorbeeld: in Mechelen wordt gefocust op de 18- tot 25-jarigen, in Antwerpen omvat de aanpak ook minderjarigen. Dat laatste vraagt een meer gezinsgericht werken. Vanuit die kennisdeling wordt nu ook voor het Mechelse project een uitbreiding van de doelgroep naar de 16-plussers overwogen, zeker omdat ze op de transitie zitten tussen minderjarigheid en meerderjarigheid.

Wat de continuïteit en de financiering betreft, gaan we naar drie proefprojecten in het arrondissement Antwerpen. Een tussentijdse evaluatie wijst op positieve inzichten. De aanpak lijkt dus beloftevol, maar we kunnen nu nog geen definitieve conclusies trekken. De proefprojecten lopen drie jaar en worden ook academisch opgevolgd door de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Er is dus heel wat kennisdeling en intervisie, wat belangrijk is wanneer we later willen uitrollen of bijsturen.

Zonder twijfel zullen we de komende jaren de uitwerking en effecten van de pilootprojecten goed in kaart kunnen brengen. Die evaluatie hebben we ook nodig. Ook collega Demir heeft daarop gewezen in antwoord op een vraag van u.

Het engagement ten aanzien van deze projecten is op politiek niveau groot. Mijn collega's Beke en Demir zetten zich daar ook hard voor in. Dat sterkt mij in de overtuiging dat we daar ook, na de proefperiode en eenmaal de evaluatie achter de rug is, een structureel vervolg van kunnen maken, eventueel bijgestuurd.

We zijn nu volop aan het uitrollen. Voor een evaluatie is het nog iets te vroeg maar de eerste signalen zijn beloftevol. Ik hoop dat we dit structureel kunnen uitrollen tijdens de volgende jaren.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw positief antwoord. Ik voel positiviteit in uw antwoord, al zijn de drie projecten misschien nog vrij jong. Er is

verwezen naar het project M in de provincie Limburg, dat thans is uitgerold over verschillende politiezones. In essentie hebben ze allemaal hetzelfde doel, namelijk de integrale benadering vanuit het casusoverleg. Het gaat dus over de verschillende disciplines, waaronder de component hulpverlening, justitie en politie.

Ik benadruk in het lik-op-stukverhaal ook de snelheid van afhandeling. We zien vandaag een doorlooptijd van dertig dagen in die dossiers waarin volgens die welbepaalde methodiek wordt gewerkt. Ik voel heel goed dat daar potentie is, dat daar een blauwdruk kan liggen voor een echt lokaal integraal veiligheidsbeleid. Het casusoverleg is ons en ook u bekend vanuit de lokale integrale veiligheidscellen. Daar stuit men op die problematiek over wat hier net is aangehaald. Ook op het beroepsgeheim worden antwoorden geboden. Ik geloof daar dus heel sterk in. Wanneer men dit soort van werking uitlegt aan de gewone Vlamingen, dan vragen zij zich af of niet iedereen zo werkt bij de aanpak van criminaliteit en waarom dit proefondervindelijk moet worden geprobeerd in Vlaanderen, terwijl dit soort van beleid volgens mij het beste antwoord biedt op het voorkomen van het verder afglijden naar criminaliteit.

Minister, ik dank u voor uw antwoord en ik noteer dat u die evaluatie positief tegemoet ziet. In Antwerpen en Mechelen is het weliswaar nog wat te vroeg. Maar ik denk dat de multidisciplinaire benadering van de lokale integrale veiligheidscellen de enige juiste weg is om in te slaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vele gemeente- en OCMW-raadsleden die tijdens de huidige zittingsperiode ontslag hebben genomen – 318 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord

Kurt De Loor (Vooruit): Minister, ik heb een tijdje geleden een schriftelijke vraag gesteld over het aantal raadsleden dat er al de brui aan heeft gegeven na 2,5 jaar in deze legislatuur, zowel bij de aanvang van de legislatuur – dus het niet opnemen van het mandaat – als tijdens de voorbije 2,5 jaar.

Uit uw antwoord blijkt dat 563 verkozen gemeente- en OCMW-raadsleden hun mandaat na de gemeenteraadsverkiezingen niet opnamen. Nog eens 680 gemeente- en OCMW-raadsleden dienden sinds het begin van deze legislatuur, 2,5 jaar geleden, hun ontslag in. 1243, of 1 op de 6, gemeente- en OCMW-raadsleden beslisten dus om hun mandaat niet op te nemen of vroegtijdig de handdoek in de ring te gooien. Ook 1 op de 10 Vlaamse schepenen, of een totaal van 156, dienden vroegtijdig hun ontslag in.

Minister, ik trek graag de parallel met het bedrijfsleven. Indien de lokale politiek een bedrijf zou zijn, dan zou de bedrijfsleider zich bedenkingen en zorgen maken als hij of zij het aantal vrijwillige ontslagen van de voorbije jaren onder ogen zou krijgen. Dit is eigenlijk niet gezond voor onze lokale democratie: mensen worden democratisch verkozen, maar kiezen er blijkbaar in groten getale voor om na enkele jaren vroegtijdig hun actief lokaal politiek engagement stop te zetten.

Het is belangrijk dat we weten wat de achterliggende redenen zijn. Misschien zijn ze ontgoocheld in de lokale politiek. Misschien zijn ze geschrokken door het gebrek aan impact. Misschien speelt de combinatie met hun privéleven. Misschien vinden

ze dat er meer ondersteuning moet komen. Het kan ook aan het statuut liggen. Dat weten we tot op vandaag niet. Er spelen wellicht verschillende redenen. U antwoordde op mijn schriftelijke vraag dat uw administratie niet beschikt over informatie over de redenen van het niet opnemen of het vroegtijdig stopzetten van het mandaat.

U verklaarde in het voorjaar van 2020 dat u samen met Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) wilt nagaan op welke manier gemeenteraadsleden beter kunnen worden ondersteund en hoe hun participatie kan worden versterkt.

Aangezien die redenen niet echt bekend zijn, lijkt het me wenselijk om een bevraging te doen bij gemeente- en OCMW-raadsleden en schepenen die de voorbije jaren de handdoek in de ring gooiden naar hun redenen, zodat conclusies kunnen worden getrokken en voorstellen kunnen worden gedaan met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 2024 en zodat die raadsleden beter beslagen op het ijs komen.

Minister, welke resultaten leverde de oefening waarvan sprake in het voorjaar van 2020 met de VVSG op?

Vond al een grondige bevraging plaats bij de gemeente- en OCMW-raadsleden naar hun motieven voor het niet opnemen van hun mandaat of het vervroegd beëindigen ervan? Zo ja, wat zijn de bevindingen en welke conclusies werden hieruit getrokken? Zo niet, waarom niet? Bent u bereid om die oefening te maken of te laten maken? Plant u andere initiatieven om de redenen te achterhalen?

Bent u ook van oordeel dat het vroegtijdig stopzetten van het actief lokaal politiek engagement geen goede zaak is voor onze lokale democratie? Bent u ook bereid om voorstellen uit te werken en maatregelen te nemen om onze lokale democratie te beschermen tegen een te grote uitstroom?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer De Loor, ik dank u voor de interessante vraag. Ik wil beginnen met me te verontschuldigen. Mijn administratie heeft me er vandaag attent op gemaakt dat een van de cijfers die u is bezorgd, fout was. Ze hebben een foute trekking gemaakt uit hun databank. Zo hebben niet 680 raadsleden ontslag genomen maar 270. Menselijke fouten kunnen altijd gebeuren, maar ik draag daar natuurlijk de politieke verantwoordelijkheid voor en ik vind het heel belangrijk dat wanneer parlementsleden goed parlementair werk leveren en concrete vragen stellen over cijfers, die cijfers ook juist zijn. Dat is ook de reden waarom ik me daar bij u voor wil verontschuldigen, namens de administratie maar ook als bevoegd minister. Men heeft de 300 gemeenteraadsleden die voorzitter van de gemeenteraad zijn meegeteld en men heeft de 110 mensen die uiteindelijk zijn vervangen omdat ze zwanger of ziek waren, ook meegeteld. Het cijfer is dus, voor alle duidelijkheid, niet 680 maar 270. De twee andere cijfers zijn wel juist. 563 mensen hebben een mandaat bij het begin van de legislatuur niet opgenomen en 156 schepenen hebben intussen ontslag genomen. Ik wil daar heel duidelijk over zijn, maar ten gronde verandert het niets aan de problematiek. Want zelfs wanneer het over slechts 270 mensen gaat, 3,5 procent van het totaal, is het niet goed dat zoveel mensen ontslag nemen na minder dan de helft van de legislatuur. Wanneer 1 op de 10 schepenen ontslag neemt, is ook daar de vraag of daar geen problematiek speelt. Ik vind uw vragen dan ook zeer relevant en ik neem die ook ernstig maar ik wilde beginnen met de cijfers te corrigeren en me te verontschuldigen voor de fout die is gemaakt.

Er is een werkgroep opgericht met leden van mijn kabinet, de VVSG en het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), die ondertussen al enkele keren is samengekomen. Die groep buigt zich vooral over het statuut van de lokale mandataris.

Meer specifiek wordt gezocht naar technische verbeteringen die op een kortere tijdspanne kunnen worden gerealiseerd, de zogenaamde quick wins. De VVSG is momenteel bezig met de opmaak van een nota hierover, die dan zal worden besproken binnen deze werkgroep en hier ook ongetwijfeld voorwerp van discussie of gedachtewisseling kan zijn.

U vraagt of er al een eerdere bevraging gebeurde. Daarvoor moet ik verwijzen naar eerdere vragen om uitleg van collega's Vandeput en Warnez, behandeld in deze commissie op 4 november 2020. Toen werd de enquête die de VVSG bij de toen zetelende gemeenteraadsleden voerde in aanloop naar de verkiezingen van oktober 2018 besproken. Daaruit bleek dat 21 procent van de raadsleden de verhouding tussen het werk als gemeenteraadslid en het privéleven als moeilijk combineerbaar ervaren.

Tijdens deze commissievergadering werden al persoonlijke en professionele motieven hiervoor naar voren gebracht. Een daarvan is dat mensen verhuizen. Het kan ook zijn dat het mandaat of de werking van de gemeenteraad complexer is dan verwacht of de werklast groter dan men vermoedde. Soms spelen afspraken een rol: mensen spelen nog een jaartje mee om de zaak op te volgen tot die is overgedragen, om dan ontslag te nemen. Of er is een nieuwe professionele uitdaging die qua tijdsbesteding niet verenigbaar is met het ambt van lokaal mandataris. We moeten daar ook eerlijk over zijn: een lokaal mandaat goed uitvoeren, vraagt veel tijd en energie.

Ik blijf er ook van wel van overtuigd dat impact een belangrijke rol speelt. De vraag die gemeenteraadsleden zich stellen, is of zij als gemeenteraadslid voldoende impact hebben op het gebeuren in hun stad of gemeente. En wat is de impact als gemeenteraadslid ten aanzien van het schepencollege, ten aanzien van de meerderheid en ten aanzien van de samenleving? Ik denk dat dit ook existentiële vragen zijn die nieuwe gemeenteraadsleden zich na een jaar of anderhalf jaar in de gemeenteraad stellen.

De enquête is gebeurd. Ik denk dan ook niet dat het opportuun is om nu een nieuwe enquête te houden. Het aantal mensen dat opgeeft of niet verder doet, is hetzelfde. Ik denk dat een nieuwe enquête dan ook heel gelijkaardige antwoorden zou opleveren. Ik denk dat we wel goed kunnen inschatten wat de problematiek is en dus beter energie en tijd kunnen steken in het aanpakken van de onderliggende oorzaken. Want uiteraard is het vroegtijdig stopzetten van een mandaat geen goede zaak. De lokale democratie is een belangrijke democratie, die steeds belangrijker wordt. We hebben zeer sterke en gemotiveerde gemeenteraadsleden nodig. Het lokale niveau staat het dichtst bij de burger. Wanneer er demotivatatie is op dat niveau, wekt dat door naar alle bestuurslagen. Dat moeten we proberen te keren.

Ik wil daar vijf zaken voor doen. Ten eerste is er het decreet Versterking Lokale Democratie, dat we achter de rug hebben. Ik denk dan aan de constructieve motie van wantrouwen, mogelijkheden om hybride/digitaal te vergaderen, de afschaffing van de lijststem. Dat zijn maatregelen die een invloed kunnen hebben op de manier waarop een gemeenteraad werkt en op de wijze waarop een gemeenteraadslid mee kan wegen op de lokale democratie.

Ten tweede heb ik, zoals reeds gezegd, een structureel overleg opgestart met de VVSG over het statuut van onze lokale mandatarissen. Dat is in de vorige legislaturen niet gebeurd.

Ten derde loopt er binnen het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing (SBV) een studie die nieuwe inzichten zal opleveren in verband met de wijze waarop we de rol van de mandataris en de participatie aan de lokale democratie kunnen versterken.

Ten vierde zal ik vanaf november een uitgebreide evaluatie maken van de beleids- en beheerscyclus (BBC) waarmee de lokale besturen werken. Ik wil die regelgeving en documenten laten screenen op basis van hun leesbaarheid en bruikbaarheid. Ik heb al aan de administratie gezegd dat ik ervan overtuigd ben dat die ongelooflijk veel informatie bevatten en dat het vanuit administratief oogpunt sterke documenten zijn, maar dat de leesbaarheid en de bruikbaarheid ervan in het lokale politieke debat veel te moeilijk zijn. Ik heb in de jaren 90 ook in de gemeenteraad gezeten, ik was toen oppositieraadslid. Met de begrotingen van toen kon men beter aan de slag dan met die van vandaag. Dat wil zeggen dat onze schepencolleges vandaag ook moeite hebben om die documenten te gebruiken omdat ze de totaalfoto, de kans om een meer globaliserend debat te voeren, hypothekeren.

Dat is voor mij een belangrijke uitdaging. De lokale democratie start en eindigt immers met begrotingsdebatten. Als ik mijn eigen stad als voorbeeld neem – maar dat is waarschijnlijk een pars pro toto –, en toen ik in de jaren 90 begrotingsdebatten meemaakte, duurden die soms twee dagen, twee avonden. Nu is het begrotingsdebat op anderhalf uur gedaan. Dat is niet gezond, in een stad als Mechelen is dat niet gezond. Ik zie gelukkig ook verschillende mensen knikken dat dat herkenbaar is. We moeten daaraan werken. Dat is volgens mij belangrijk.

Tot slot wil ik ook specifiek inzetten op het versterken van de gemeenteraad. De gemeenteraad is voor mij het hoogste orgaan van de gemeente en de spil van de lokale democratie. De gemeenteraad moet zijn rol op een goede manier kunnen invullen. Ik vind dat daar ook een erosie is, ik moet daar ook eerlijk in zijn. Ik zit nu al twintig jaar in de meerderheid. Dan bekijk je die lokale democratie natuurlijk vanuit het oogpunt van een schepencollege en dergelijke meer. Dan wordt het gewicht van de maandelijkse gemeenteraad natuurlijk minder belangrijk, omdat je veel andere dingen in het gemeentehuis zit te doen. Maar er is echt een erosie van de gemeenteraad. Of we nu lokaal in de meerderheid of in de oppositie zitten, dat is nefast voor ons allemaal. We moeten die gemeenteraad versterken.

Daarom ben ik blij dat u mij die vraag stelt, mijnheer De Loor, omdat ik vandaag dan ook kan aankondigen dat ik binnenkort een informele werkgroep zal oprichten om te onderzoeken hoe we de gemeenteraad kunnen versterken. In onze commissie hier zit veel expertise verzameld en ik wil vanuit deze commissie een aantal mensen samenbrengen die over concrete onderwerpen kunnen debatteren. Het zullen de leden zijn die lokaal actief zijn, maar geen lokaal uitvoerend mandaat hebben. Daar ga ik naar op zoek. Ik zal er ook voor zorgen dat alle partijen die in het parlement zetelen, vertegenwoordigd zijn. Want ik wil verder gaan dan alleen maar de meerderheidspartijen. Ik wil graag dat dat een debat is dat we volwassen voeren, met een open vizier, over alle partijen heen, omdat dat een belangrijk debat is. Ik wil op basis van wat die mensen mij vertellen vanuit hun praktijkervaring, gecombineerd met hun parlementaire kennis, kijken waar we naartoe kunnen gaan. Mijn bedoeling is dat ik een verslag ga maken van die informele vergadering. Op basis daarvan maak ik een visienota, en daar kom ik mee naar het parlement. Ik moet mijn eigen visienota maken, maar ik wil met een open geest alle goede en concrete voorstellen aanhoren die kunnen bijdragen tot het versterken van de gemeenteraad. Volgens mij zit daar immers het belangrijkste antwoord, mijnheer De Loor. Dat is mijn echte overtuiging. Dat is: 'ik wil een steen kunnen verleggen, ik wil een verschil kunnen maken, ik wil impact hebben. Heb ik dat wel voldoende als gemeenteraadslid?'

Er zullen altijd mensen afhaken die dat onderschatten, die denken dat de lokale politiek eigenlijk hetzelfde is als vanuit je buik je gedacht zeggen. Je moet daarvoor studeren, je moet werken. Er gaan ook altijd een aantal mensen afhaken die vergeten dat politiek ploegsport is, die zeggen dat ze daarnaartoe komen met hun eigen gedacht en zien dat ze moeten samenwerken met andere mensen. Het is soms ook wel zoeken naar consensus. Sommige mensen onderschatten de

moeilijkheidsgraad daarvan. Dat is ook zo. Er zijn ook een aantal mensen die verhuizen, die andere oorden opzoeken, of een andere job krijgen. We gaan dus niet elk ontslag moeten tegengaan, dat mag ook onze ambitie niet zijn. Maar elke persoon die weggaat uit een gemeenteraad, of hij nu tot de meerderheid of de oppositie hoort, omdat hij vindt dat hij onvoldoende kan wegen, dat hij daarin teleurgesteld is, is een teleurstelling voor de democratie. Daar moeten we proberen aan te werken. Ik heb dat al beloofd toen we het decreet goedgekeurd hebben, ik heb daar een tijd over nagedacht hoe ik dat het beste aanpak. Ik heb die vier sporen, maar ik vind dat vijfde spoor ook heel belangrijk, vier en vijf vind ik heel belangrijk, allemaal eigenlijk, drie ook: ons steunpunt moet ons helpen. Maar we moeten ook beter begrijpen hoe we die beleids- en beheerscyclus weer politieker kunnen maken en wat we nu concreet kunnen doen, creatief. Hoe kunnen we die gemeenteraad optillen? Want ik worstel daar zelf mee. Ik vind dat heel veel debatten uit de gemeenteraad zijn geëvacueerd.

De politieraad is daar een mooi voorbeeld van. Ik heb in de jaren 90 nog over de politiebegroting gediscussieerd in de gemeenteraad. Nu zit dat bij de politieraad. De brandweer is weg. Je ziet elke keer nieuwe dingen verdwijnen uit de gemeenteraad die maatschappelijk relevant zijn. Die gemeenteraad wordt een plek waar men nog wat vragen stelt over nichedingen, terwijl men daar mee moet nadenken over de maatschappelijke toekomst van de gemeente. De grote thema's moeten daar aan bod komen, en dat gebeurt te weinig. De vraag is dus hoe we dat zinvol kunnen doen.

Dit is het laatste dat ik daarover wil zeggen, omdat ik daar toch al heel lang mee worstel. Er is ook een ongelooflijke moeilijkheid in het overbruggen van de kenniskloof die een schepencollege heeft en een gemeenteraad. Dat is niet eenvoudig. Die gemeenteraad komt één keer per maand samen, nog een paar keer in commissie. Maar de leden van een schepencollege – zeker in een centrumstad, maar dat zal ook in een middelgrote gemeente zo zijn, zelfs in kleine gemeenten –, die zien elkaar bijna dagelijks. Die zijn daar heel de tijd mee bezig. Hoe kun je dat op een goede manier door die trechter krijgen, op een democratisch interessante manier, waar een meerwaarde gecreëerd wordt? Hoe krijg je dat door die trechter van de gemeenteraad? Dat vind ik een heel moeilijke problematiek. Dus bedankt voor de vraag, en ik hoop dat het antwoord u wat kan bevredigen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Wat het cijfer betreft: missen is menselijk. Ik vond het al een enorm hoog cijfer, vandaar dat ik het een paar keer nagerekend had, maar ik kwam altijd op die 680 uit. Het is een zeer hoog cijfer. Missen is menselijk.

Ongeacht de hoogte van het cijfer, is het een belangrijk thema en een belangrijke problematiek. Misschien is ook die 270 maar het topje van de ijsberg. Misschien ligt daaronder nog een zeker percentage van raadsleden die nog wat afwachten, die zich vragen stellen, die denken het nog wat tijd te geven. Misschien zien we niet enkel de echte afhakers, maar zit daaronder ook nog een categorie die nog een beetje afwacht en is dit het topje van de ijsberg.

Minister, ik ben het er volledig mee eens dat we moeten inzetten op de versterking van die lokale democratie, de versterking van de gemeente- en de OCMW-raad, omdat de mensen nu eenmaal het meeste vertrouwen hebben in de lokale besturen, omdat die het dichtst bij hun leefwereld staan. Daarom is het ook belangrijk om het politiek engagement dat die raadsleden initieel toch getoond hebben door kandidaat te zijn – ze werden dan verkozen –, vast te houden voor de volledige legislatuur. Dat gaat nooit voor 100 procent lukken, daar ben ik mij ook van bewust. Maar het is toch belangrijk dat we bij de mensen die het

engagement getoond hebben, dat kunnen vasthouden en dat we daarmee kunnen werken. Het zou doodjammer zijn mocht in de toekomst blijken dat zo'n hoog percentage de handdoek in de ring gooit. Daarom moeten we voorbereid zijn op 2024 – de gemeenteraadsverkiezingen die in aantocht zijn – om onze lokale besturen nog krachtiger en sterker te maken. Een bijsturing zal absoluut wel nodig zijn.

U hebt een aantal acties gedefinieerd. De eerste is het decreet ter versterking van de lokale democratie. U hebt verwezen naar de constructieve motie van wantrouwen. Ik ben er zeker van dat die ook al wel een aantal ontgoochelingen in de hand gewerkt zal hebben. Ik vrees daar voor de impact.

Maar ik ben wel positief over de andere initiatieven die u voorstelt. Het is een zeer belangrijk thema, vandaar dat ik er graag eventjes op doorga. Het statuut dat u laat onderzoeken met de nota van de VVSG, het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing: wat is de timing van de bevraging die zal gebeuren? Ik denk dat het inderdaad wel noodzakelijk is om de BBC te laten screenen. Mocht je daar eens de oefening doen bij de gemeenteraadsleden, maar ook bij de leden van het college van burgemeester en schepenen, ben ik ervan overtuigd dat dat bijzonder zwak scoort naar werkbaarheid en verstaanbaarheid.

Wat het versterken van de gemeenteraad betreft, ben ik zeker positief over uw voorstel. Ik ging vandaag een gelijkaardig initiatief voorstellen. Maar het uwe zit beter in elkaar, of het is al concreter.

Minister Bart Somers: 'Great minds think alike.'

Kurt De Loor (Vooruit): Dat hebt u gezegd, hé.

Het tegengaan van de erosie van de gemeenteraad, ik denk dat dat een goede omschrijving is. De gemeenteraad van Zottegem heeft gisteren nog vergaderd. Als ik zie wat er allemaal geëvacueerd wordt en welke discussies er aan de kant gehouden worden, dan verwondert het mij ook niet dat de meeste mensen daar gewoon bij zitten en zich afvragen wat ze daar uren zitten te doen op een avond. Ik denk dus dat het een zeer goed initiatief is, waar Vooruit heel graag aan participeert.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, ik denk dat u hier de juiste analyses en conclusies meegegeven hebt en dat de acties die u opnoemt, zeker aan een en ander zullen bijdragen. Maar ik denk niet dat we het mogen vergelijken met het bedrijfsleven. Ik denk dat het nog net iets vrijblijvender is, zeker in de kleinere gemeenten, dan dagdagelijks om den brode te gaan werken. Het is belangrijk en men doet ook heel nuttig werk, maar voor een bedrijf werken of in een gemeenteraad zetelen, daar zit toch nog een klein onderscheid.

Maar ik merk dat wij dikwijls drie keer hetzelfde doen, minister, dat we in de politieraad, in onze commissiewerking en in de gemeenteraad dezelfde discussie voeren. Ik weet niet of u erop kunt of wilt antwoorden, maar denkt u dat het dan misschien beter is dat we die brandweervergaderingen, die politievergaderingen opnieuw in de schoot van de gemeenteraad houden en zo iedereen daar weer bij betrekken en het allemaal een beetje meer inhoud geven?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het is een thema dat we hier in deze commissie natuurlijk al vaak besproken hebben. We hebben ook al een gedachtewisseling met de VVSG gehad over het statuut van de lokale mandatarissen. Ik geloof ook oprecht

dat het nu het moment is om er iets aan te doen. Minister, ik volg u volledig dat we dat gaan moeten doen over de partijen heen. Als we dat gaan politiseren, dan hebben we al verloren vooraleer we begonnen zijn. Hartelijk dank dus daarvoor, minister.

Ik denk ook dat het niet alleen zal gaan over het loon en het presentiegeld, voor alle duidelijkheid, want daar wordt het heel vaak mee gelijkgesteld. Onze burgemeesters en schepenen, of raadsleden zeker, doen dat niet voor de centen. Als je de campagne en de steunkaarten enzovoort ervan aftrekt – dat weten we ook allemaal –, dan moet je het daarvoor zeker niet doen. Maar het gaat soms wel over een aantal kleinere zaken. Een schepen of een burgemeester bijvoorbeeld kan niet in bijberoep gaan werken volgens het statuut van bijberoep. Dat is zeer raar. Of als je politiek verlof neemt, denk ik dat je daar volgens mij financieel ook te hard voor gestraft wordt.

Het gaat dus inderdaad ook over meer dan het statuut zelf, het gaat ook over de impact van raadsleden. Ik zeg heel vaak: een parlamentslid heeft minder rechten dan een gemeenteraadslid, puur juridisch gezien, maar een parlamentslid is veel beter ondersteund en heeft er ook veel meer tijd voor. Dat heeft dan wel te maken met het statuut.

Een oefening met de BBC rond de impact lijkt mij heel interessant, zeker als we kijken naar het Nederlands model – niet dat alles goed gaat in Nederland. Daar heeft men een gelijkaardig systeem, de planning- en controlcyclus (PCC), en daar heeft men een soort digitaal platform waarbij gemeenteraadsliden ook heel gemakkelijk vertaalbare acties kunnen volgen uit hun PCC. Dat is misschien iets dat wij in Vlaanderen ook kunnen implementeren. Ik weet dat dat in een aantal grootsteden al bestaat, maar dat bestaat zeker en vast niet in alle steden en gemeenten. Dat is misschien wel een instrument dat we kunnen gebruiken.

Ik ben heel tevreden over de acties die u hebt opgesomd, minister, alleen maar lof daarvoor. Het is ook goed dat er een werkgroep is vanuit Vlaanderen over dat statuut. Ik herinner mij wel uit de gedachtewisseling met de VVSG dat daar werd voorgesteld om een soort lokaal federaal Vlaams platform op te richten. Het is goed dat er vanuit Vlaanderen iets gebeurt. Maar als het gaat over bijberoepen, over sociale statuten, hebt u dan ook intenties om uw collega's Van Peteghem en Vandenbroucke daarbij te betrekken? Want ik denk dat we het alleen op Vlaams niveau echt niet gaan doen.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Het is inderdaad een zeer goede vraag van collega De Loor. Ik heb bij de minister al in het voorjaar cijfers opgevraagd met betrekking tot het aantal wissels van burgemeesters en schepenen in deze legislatuur. Die lagen wel iets lager dan in de vorige legislatuur, maar er blijven toch een groot aantal wissels komen. Minister, als ik zie wat er in de laatste dagen aangekondigd wordt van mensen die het schip verlaten, verwacht ik in de komende periode nog een toename van die cijfers.

In de onmiddellijke omgeving hier in West-Vlaanderen, onder andere in Kortrijk, verlaat een schepen het schip omdat hij tijd nodig heeft voor zijn privébedrijf. Dat is een van de redenen die kunnen meespelen. Nu, er zijn verschillende redenen. Een schepen verhuist nog niet zo snel naar een andere gemeente. Ik zou dat als burgemeester ook niet zo rap doen, want ik zou mijn eigen stad niet kunnen missen – ik denk, minister, u Mechelen ook niet. Er kunnen heel veel redenen zijn. Ik heb altijd al wat raar zitten kijken naar het grote verschil tussen gemeenteraadsliden en schepenen. Ik ben ervan overtuigd dat schepenen en burgemeesters goed ondersteund moeten worden, want de job wordt steeds uitdagender. Maar het verschil tussen de ondersteuning van de gemeenteraadsliden en de

ondersteuning van schepenen – bijvoorbeeld in een grote stad – is toch wel zeer groot. Het is een groot verschil op het vlak van logistieke steun, maar ook financieel. Stel, je wordt maar net geen schepenen in een stad en je moet gemeenteraadslid zijn. Dan is er natuurlijk wel een heel, heel groot verschil.

De verruwing van het discours in de politiek speelt ook een grote rol, niet alleen in de gemeenteraadszaal, maar ook in de media en vooral op de sociale media. Een aantal mensen hebben het bijzonder moeilijk met het feit dat ze door het slijk worden gehaald door de publieke opinie. Iedereen die in de politiek stapt – u weet dat, minister, en ook de voorzitter weet dat, we weten dat allemaal – doet dat met heel veel engagement, heel veel motivatie en heel veel moed. Maar binnen de kortste keren, zodra je een mandaat bekleedt, ben je een zakkenvuller, een poenpakker en een graaier. Dat is natuurlijk iets wat sommige mensen voor een stuk kunnen verdragen, maar een aantal mensen hebben het daar bijzonder moeilijk mee. In mijn omgeving zie ik collega's van mij, burgemeesters, die moeten werken zonder persoonlijke medewerker omdat de schrik erin zit om in de publieke opinie te worden afgeschilderd als profiteurs. Ik stel vast dat mensen die ik ken, die steden hebben van 30.000 inwoners, geen enkele persoonlijke medewerker hebben. Dat betekent dat de burgemeester zijn eigen agenda moet invullen. Dat zijn natuurlijk zaken die eens onderzocht moeten worden. Zoals gezegd, ondanks de bestuurservaring die sommige mensen hebben, wordt het allemaal zeer gecompliceerd.

Ik zou ook nog één ding daaraan willen toevoegen. Gemeenteraadslid zijn betekent ook uitgesloten worden van een heleboel andere zaken waar je bijvoorbeeld als zelfstandige wel zou kunnen aan deelnemen. Er zijn ook heel wat negatieve kanten aan. Een gemeenteraadslid mag niet deelnemen aan een aanbesteding, mag niets leveren enzovoort. We moeten ook daar eens kijken. Ik denk dat er wat taboes moeten sneuvelen, minister.

Kris Van Dijck (N-VA): De heer Van Miert heeft al namens onze fractie gesproken, maar gelet op het belang van dit debat en de insteek van collega De Loor wil ik toch ook nog een element toevoegen. Hier zijn heel wijze woorden gezegd. Heel veel elementen werden aangebracht als reden waarom mensen stoppen. Sommigen doen het uit ontgoocheling, anderen hadden andere verwachtingen. Er is één ding dat we moeilijk vanuit Brussel kunnen beïnvloeden en dat is de cultuur die men lokaal creëert. Wat wil ik daarmee zeggen? Er zijn zaken die je verplicht moet agenderen op een gemeenteraad, maar je hebt toch ook nog wel een autonomie om te agenderen wat je wilt, om bepaalde debatten zelf aan te zwengelen. Ik heb in de oppositie gezeten en ik ben al een hele tijd burgemeester. Ik heb ervaren dat een cultuur binnen de gemeenteraad van eenzelfde gemeente kan veranderen. Er kan op een bepaald moment meer luisterbereidheid zijn, een constructieve dialoog. En hoe meer die constructieve houding aanwezig is, des te meer kun je agenderen en kom je tot een bevredigende ervaring van eenieder die daar zetelt.

Ik sluit af, minister, met een van de eerste punten die u aanhaalde. De budgetbesprekingen zijn aarts moeilijk geworden, hoewel we nu eigenlijk met beleidsdoelstellingen werken die zes jaar overschrijden. De doelstellingen zijn heel klaar en helder geformuleerd, maar de budgetlijnen die ertegenover staan maken het soms heel moeilijk voor eenieder. Het is, bij wijze van spreken, alleen nog de directeur samen met de schepenen van Financiën – in het beste geval – die nog echt die klaarheid hebben. We moeten ervoor zorgen dat de transparantie daar kan verbeteren door het debat aan te zwengelen. Dat wou ik er nog aan toevoegen: een oproep naar de driehonderd gemeenten om zelf ook te zorgen voor een constructief debat. Dat kunnen wij als parlement en u als minister niet doen. Dat moet men lokaal zelf doen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Op mijn beurt wil ik iedereen bedanken. Dit is inderdaad een heel constructieve gedachtewisseling, waarbij iedereen interessante bijdragen heeft geleverd. Ik wil nog even antwoorden op de vragen die gesteld zijn.

De VVSG-nota zou binnen enkele weken ter beschikking zijn, mijnheer De Loor. De VVSG is daar momenteel aan aan het werken. Binnen enkele weken moeten we die hebben en dan zullen we aan de slag kunnen. De studie van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing zou volgend jaar worden opgeleverd, in 2022.

Dan zou ik ook nog willen zeggen dat de voorzitter met wat hij over de lokale cultuur gezegd heeft natuurlijk een punt heeft. We hebben vanuit het parlement minder greep op de lokale cultuur, die er een kan zijn van openheid en dialoog versus een lokale cultuur van polarisatie en negativiteit. Dat bepaalt heel veel, daar moeten we niet flauw over doen. En ook wat collega Tommelein gezegd heeft over de verruwing op de sociale media en het feit dat je als gemeenteraadslid soms ook heel hard aangepakt kunt worden, klopt. Niet iedereen heeft daar zin in. Het is juist dat dit mensen ontgoochelt, afschrikt of doet besluiten om niet langer mee te werken.

Het is mijn innige overtuiging dat de vernieuwing niet zozeer zit in het financieel statuut of in de ondersteuning. We moeten bekijken of we meer moeten doen en of er meer moet gebeuren, dat is evident. Maar je wordt daar niet rijk van. Wie zei het, collega Warnez? Als je na de gemeenteraad nog iets gaat drinken om het bij te leggen met diegene waar je ruzie mee gemaakt hebt of om na te praten over je overwinningen, afdrachten aan de partij en nog een beetje opzij voor de pensenkermis, dan leg je er geld bij. Een gemeenteraadslid doet het daar niet voor. Men doet het eigenlijk vanuit een politieke overtuiging, om in zijn gemeente mee het verschil te maken, een greep te hebben. En dan is het natuurlijk frustrerend om één keer per maand in een gremium te zitten waarbij je vaststelt dat het schepencollege alles al beslist heeft. Veel van de debatten zijn gevoerd en er kan alleen in de marge nog een beetje over gepraat worden. Een gemeenteraadslid denkt dan: 'Ik ben eigenlijk gedoemd om op zeer punctuele dingen tussen te komen, en ik heb daardoor geen greep.' Dat ligt soms een deel aan de gemeenteraadsliden, want er wordt ook gezegd: 'Wie geen weg heeft, zal er wel een vinden om zijn ding te doen.' Maar dat is vandaag de dag toch wel de realiteit. En dat geldt ook voor onze gemeenteraadsliden in de meerderheid, want die zijn helemaal de pineut. Zij hebben het nog moeilijker, want ze hebben ook nog eens een politieke loyaliteit tegenover hun collega's in het schepencollege. De meerderheidsfracties in het parlement ondervinden trouwens ook elke dag hoe moeilijk die evenwichtsoefening is. En als ze dan toch tussenkomen slaan ze onnodig door en beginnen ze kritiek te geven. Dat is dan ook onbegrijpelijk. Maar bon, lokaal is dat, mijnheer Warnez, ook zo. Dat is een deel van de politieke logica en van het politieke handelen. We moeten dat optillen. Als ik terugkijk, herinner ik mij dat de debatten twintig jaar geleden meer inhoud hadden. Het ging meer ten gronde.

De heer Van Miert stelt, deug niet als hij is, de vraag over politie en brandweer. U weet, mijnheer Van Miert, dat dit federale bevoegdheden zijn. Ik durf mij daar als Vlaams minister niet over uit te spreken. Ik hou mij op mijn eigen erf. Maar de vraag stellen is ze misschien een beetje beantwoorden. Ik ga er niet verder op in.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het slotwoord in dit uitermate interessant debat.

Kurt De Loor (Vooruit): Dank u, minister, voor het antwoord. Ik kijk uit naar de resultaten van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing en naar de nota van de VVSG. Ik ben blij, minister en collega's, dat er extra actie wordt ondernomen en dat er een tandje bij wordt gestoken. Misschien moeten we op zoek gaan naar de gemeenteraad die zichzelf moet heruitvinden, misschien moeten we een nieuwe

rol voor gemeenteraadsleden gaan zoeken, misschien moeten we ook eens kijken naar buitenlandse voorbeelden. Hoe zit het concept van de gemeenteraad daar in elkaar? Ze hebben misschien andere concepten voor het organiseren van de lokale democratie. We moeten ons maximaal voorbereiden op 2024, als we onze lokale besturen, onze gemeenteraden, krachtiger willen maken. Daarvoor is een bijsturing noodzakelijk. We kijken met Vooruit uit naar de initiatieven die u neemt. We zullen er heel graag aan deelnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het nieuwe fonds voor aanvullende pensioenen van contractuele personeelsleden bij lokale besturen – 332 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik heb een vraag over de contractuele personeelsleden en hun pensioen. Ik denk dat het een heel belangrijk item is. De voorbije jaren hebben we de flow gezien waarbij het aantal statutaire ambtenaren in lokale besturen heel erg afneemt, en het aandeel contractuele personeelsleden heel sterk is gestegen. Vandaar dat al een vijftiental jaar geleden heel wat lokale besturen op zoek gingen om de gap in de pensioenvorming tussen de statutairen en de contractuele personeelsleden een beetje te verzachten. Daar werd een tweede pensioenpijler opgericht, die door het sectoraal akkoord in 20018 – nu dertien jaar geleden – werd vormgegeven. Heel wat lokale besturen – een zeshonderdtal – sloten zich bij de groepsverzekering van Ethias en Belfius Insurance aan. In die overeenkomst, waar een wettelijke minimumrente voor de aanvullende pensioenen van ongeveer 1,75 procent werd gegarandeerd, zijn die twee instellingen nu tot de conclusie gekomen dat zij hun opdracht niet voortzetten en hebben zij de overeenkomst stopgezet.

Ten gevolge van die beslissing van Belfius en Ethias heeft de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) actie ondernomen en samen met het pensioenfonds van de provincie Antwerpen een nieuw pensioenfonds opgericht, Prolocus, dat vanaf 2022 van start zou kunnen gaan. Er is wel nog heel wat werk aan de winkel. Heel wat lokale besturen kijken daarnaar uit, vinden dit een heel interessant initiatief – ook mijn gemeente – waar ze in de toekomst graag willen aan deelnemen, omdat het heel belangrijk is de kloof tussen de pensioenen van statutaire en contractuelen te verminderen.

Er moet echter nog een hele weg worden afgelegd. Er moet ook nog overleg worden gepleegd met de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA) om te zien of alles piekfijn in orde is. Als dit zou gebeuren, zou Prolocus een van de grootste pensioenfondsen van het land kunnen worden. Dat is belangrijk voor de lokale besturen, en natuurlijk ook voor de ambtenaren van de lokale besturen om hen blijvend te motiveren.

Minister, bent u als minister van Binnenlands Bestuur en dus bevoegd voor de lokale besturen betrokken geweest bij de voorbereiding van dit initiatief? Heeft de Vlaamse overheid in dezen een ondersteunende rol gespeeld of is dat de volgende weken en maanden eventueel nog nodig?

In de beleids- en begrotingstoelichting bij de begroting 2021 stelde u dat u zou nagaan of er bij de lokale besturen interesse bestaat om aan te sluiten bij het

Vlaams Pensioenfonds omdat de problematiek van die contractuele personeelsleden veel lokale besturen toch wel na aan het hart ligt.

Ziet u enige samenwerking mogelijk tussen het Vlaams Pensioenfonds en het nieuwe Proculus? Zo ja, heeft dit dan een invloed op de plannen die u vorig jaar wilde ondernemen naar aanleiding van het Vlaams Pensioenfonds?

De VVSG zegt te hebben gekozen voor een pensioenfonds omdat het dan mogelijk zou zijn om op termijn te komen tot een publieke speler voor aanvullende pensioenen in Vlaanderen. Kunt u die doelstelling mee ondersteunen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van den Heuvel, ik dank u voor deze toch wel belangrijke vraag. Ik wil beginnen met een onduidelijkheid uit de weg te ruimen. Het gaat hier over Prolocus, in uw vraagstelling stond Proculus. Dat blijkt een Romeinse jurist onder Nero te zijn, oprichter van een progressieve en liberale rechtsleer, de Proculiaanse school. Ik was aan het wachten tot u het verkeerd zei, want ik wilde dit toch kunnen opmerken. U hebt het maar één keer fout gezegd, voor de rest was het juist.

Uiteraard heb ik dit dossier van nabij opgevolgd. Het is aan de sociale partners, de VVSG en de vakbonden, om een akkoord te bereiken over de inhoud van het kaderpensioenreglement. Als voorzitter van het onderhandelingscomité C1 ben ik hierin een betrokken partij. Het is immers op het comité C1 dat het kaderpensioenreglement wordt goedgekeurd waarop de besturen zich kunnen baseren. Dat was zo initieel in 2008 en dat zal ook nu opnieuw zo zijn. Vanuit die positie ben ik betrokken partij.

De uiteindelijke beslissing om voor contractuele personeelsleden van de lokale besturen een tweede pensioenpijler te voorzien, behoort weliswaar tot de lokale autonomie. Vanuit de VVSG wordt gezorgd voor een maximale ondersteuning van de lokale besturen. De VVSG is dan ook sinds 2020 met de nodige voorbereidingen bezig en bekijkt welke pistes er op tafel liggen voor het systeem van het aanvullend pensioen. Het contract met Belfius/Ethias liep sowieso eind 2021 af. Het klopt dat de opzeg van dat contract het dossier in een stroomversnelling heeft gebracht.

Ik heb vertrouwen in de rol van onze partner, de VVSG, als facilitator van het proces waarbij zij zich engageren om de besturen in het voorbereidende traject maximaal te ontzorgen. Zo heeft de VVSG de besturen geïnformeerd tijdens een webinar vorige week, op 13 oktober 2021. De opname en presentatie zijn al terug te vinden op hun website, samen met een aantal modelbeslissingen die de besturen kunnen gebruiken. De besturen zullen dus niet in een vacuüm belanden, wat op zich geruststellend is.

Het is evident dat ik een voorstander ben van samenwerking. De overstap naar een groter pensioenfonds volgt namelijk de evolutie binnen de sector en brengt schaalvoordelen met zich mee. Enerzijds is er een beter aanvullend pensioen voor de aangeslotenen door de realisatie van een beter rendement met lagere kosten. Anderzijds kunnen we mensen en middelen efficiënter inzetten om aan de stijgende governance- en rapporteringsverplichtingen te voldoen. De evolutie naar een groot pensioenfonds zou dus een mooi voorbeeld zijn van bestuurslaagoverschrijdende samenwerking, omdat we de hoge vaste kosten per bestuur zo kunnen drukken.

De VVSG en OFP Provant hebben gepraat met het Vlaams Pensioenfonds. Dit heeft geleid tot een intentieverklaring om op termijn, tegen 2024, tot een verregaande samenwerking of een consolidatie te komen. Dat engagement is dus genomen.

Een aansluiting op korte termijn van alle lokale besturen bij het Vlaams Pensioenfonds was niet haalbaar, omdat het Vlaams Pensioenfonds zich onvoldoende snel kon aanpassen aan de massale toetreding van Vlaamse lokale besturen en omdat er een decreetswijziging vereist was om het mogelijk te maken dat ook privaatrechtelijke extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's) zich zouden kunnen aansluiten bij het Vlaams Pensioenfonds. Dat vraagt natuurlijk enige tijd. In functie van een consolidatie of een verregaande samenwerking wordt de volgende jaren onderzocht hoe we die verschillen kunnen wegwerken.

De oprichting van Prolocus heeft invloed op mijn plannen om na te gaan of lokale besturen al dan niet willen aansluiten bij het Vlaams Pensioenfonds. De consolidatie wordt makkelijker omdat de lokale besturen tot op vandaag waren aangesloten bij een groepsverzekering terwijl Prolocus net als het Vlaams Pensioenfonds een pensioenfonds is. Het Vlaams Pensioenfonds onthoudt zich ervan om tijdens de gesprekken tussen de VVSG en Provant de Vlaamse lokale besturen actief te benaderen met een eigen aanbod voor een tweede pensioenpijler. Dat is een vertrouwenwekkende maatregel, een citaat uit de intentieverklaring. Men laat dus alle ruimte aan de VVSG en het Vlaams Pensioenfonds om hun ding te doen.

Volledigheidshalve geef ik ook mee dat zowel de lokale besturen als het Vlaams Pensioenfonds, dat de vorm heeft van een privaatrechtelijke EVA, autonoom beslissen over de verdere samenwerking die mogelijk uitmondt in de oprichting van een nieuw pensioenfonds.

Ik sta positief tegenover de doelstelling om op termijn te komen tot een publieke speler, want op deze wijze kunnen er schaalvoordelen worden gerealiseerd en kunnen de werkings- en beheerskosten worden gedrukt. Ik wil wel de garantie dat de consolidatie beter is voor alle betrokken partijen. Dat zal deel uitmaken van het technisch onderzoek dat voorafgaat aan de eventuele consolidatie.

Mijnheer Van den Heuvel, ik denk dat we daar, zoals vaak, op dezelfde lijn zitten.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik denk dat u inderdaad een goede samenvatting hebt gegeven van de stand van zaken en dat we allemaal tevreden kunnen zijn dat Prolocus wordt opgericht en dat de VVSG samen met het pensioenfonds van de provincie Antwerpen in het gat is gesprongen. Zo niet, hadden heel wat lokale besturen intussen met de handen in het haar gezeten. Want waar moesten zij met hun tweede pensioenpijler naartoe? Intussen zijn heel wat sociale akkoorden toch wel een heel belangrijke steunpilaar in het hr-beleid van lokale besturen om gemotiveerde contractuelen te kunnen aanwerven, vooral omdat heel wat lokale ambtenaren knelpuntberoepprofielen beginnen te krijgen.

Dus ik denk dat Prolocus inderdaad goed op tijd komt. Ik ben blij te horen dat de lokale besturen vrij kunnen kiezen en dat op termijn misschien naar een groot pensioenfonds kan worden gegaan waar – Vlaanderen is niet groot – toch een aantal pluspunten kunnen worden gerealiseerd. Ik ga er ook van uit dat u initiatieven zult nemen om dat Vlaams Pensioenfonds klaar te stomen. U hebt zelf een aantal decretale aanpassingen gesuggereerd. Zult u dat de volgende maanden ook doen, om dat pensioenfonds bij wijze van spreken ook decretaal rijp te maken om dat samengaan mogelijk te maken?

Hebt u een beeld van hoe die zeshonderd lokale besturen zich positioneren ten opzichte van Prolocus? Is dat een overgrote meerderheid? Moeten we daar eventueel nog een schriftelijke vraag over stellen?

De voorzitter: Dat laatste is een interessante vraag: aan de minister vragen of een schriftelijke vraag opportuun is.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, als de minister het antwoord kan geven, dan hoef ik geen schriftelijke vraag te stellen.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Indien Proculus nog zou leven, zou hij ons zeker adviseren om verder te gaan op het pad waar we ons nu bevinden met Prolocus.

Zodra die vragen wat concreter worden, zullen wij decretale initiatieven ondernemen en onze verantwoordelijkheid nemen. Wat daarin van ons wordt gevraagd, zullen wij als faciliterende overheid ook realiseren, want we geloven in dit project.

Ik heb momenteel geen concreet overzicht van die zeshonderd lokale besturen. De signalen die ik opvang, zullen niet anders zijn dan de uwe, namelijk dat er een grote bereidheid, een grote openheid is om daarin mee te stappen. Hier en daar zal nog wel iemand twijfelen. Maar als u wilt dat ik dat probeer op te lijsten, wil ik dat graag doen. Ik kan informeren bij de VVSG of zij meer concrete elementen hebben om dat in beeld te brengen en dat met u delen. Dan hoeft u daar zelfs geen schriftelijke vragen over te stellen. Ik neem het engagement op mij om dat aan u, aan de voorzitter en aan de andere collega's te laten worden zodat we een foto hebben van waar we staan.

Ik ben het eigenlijk over de hele lijn met u eens, behalve over één zaak, namelijk wanneer u zegt dat Vlaanderen klein is. Dat kan dan misschien in oppervlakte, maar nooit in zijn ambities en in zijn geschiedenis en toekomst.

De voorzitter: Dat waren mooie slotwoorden van de minister.

De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Ik kan daar weinig aan toevoegen. Ik zie dat de voorzitter van onze commissie een beetje jaloers is op uw slotwoorden, minister, dat die door een Vlaamse liberaal en niet door een Vlaams-nationalist zijn uitgesproken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.